
Religionistická exkurze, jaro 2009 (RLB303)

Tomáš Glomb, FF MU, Ústav religionistiky

V jarním semestru 2009 si mohli studenti religionistiky již podruhé zapsat kurz *Religionistická exkurze*, který spadá do nabídky předmětů obecné a aplikované religionistiky a jako prerekvizitu vyžaduje úspěšné absolvování *Úvodu do religionistiky*. Pro získání 4kreditového kolokvia, kterým je tento kurz zakončen, musí studenti během semestru pomoci sestavit návštěvní plán exkurze a zajistit, aby vše fungovalo i v praxi. Konkrétně skupinky studentů získávají podrobné informace, zajišťují průvodce, tážou se na finanční aspekty prohlídky a jiné podobné záležitosti v jim přidělené lokalitě. Příprava během semestru je zásadní, protože záleží na důslednosti studentů, jak se celý výjezd podaří. Povinnosti však studentům nekončí ani během samotné exkurze, protože součástí kurzu je i vypracování referátů a jejich následný přednes u vybraných míst. Potřebné je také exkurzi uhradit, ale cena na osobu není závratná a pohybuje se okolo 1200 Kč. Letos se podařilo několika studentům snížit si výslednou částku o stokorunu tím, že se vzdali večeří. Tím nejdůležitějším požadavkem pro úspěšné zakončení exkurze je samozřejmě účast, bez které by tento kurz postrádal smysl. Cílem tohoto kurzu tedy je prohlídka míst spjatých s některou z náboženských tradic, získání nových poznatků přímo v terénu, aplikace již získaných vědomostí při diskuzi s průvodci, komparace normativního a žitého náboženství a upevnění nebo navázání nových vztahů v kolektivu.

Religionistická exkurze se konala ve dnech 21.–23. dubna. Program, ve výsledku sestavený doktorkou Janou Rozehnalovou, která se bohužel akce nezúčastnila, byl velmi bohatý, tudíž nás dokeři Aleš Chalupa a David Zbíral naučili pohybovat se obrátně v časovém presu. Plánu jsme se drželi i přes malé a úsměvné zdržení v autobuse, kdy se do seznamu účastníků exkurze dostalo jméno studenta, který zůstal doma, a tudíž při sčítání osob před odjezdem nastaly menší zmatky. Následující řádky vám přiblíží samotný průběh exkurze.

Naši první zastávkou byla Šachova synagoga v Holešově, zdobená v polském stylu, kde jsme měli jedinečnou možnost vidět ručně psanou Tóru na svitku pergamenu. Zajímavou součástí expozice byly i lihoviny známého R. Jelínka z Vizovic, jehož rodina je pohřbena na nedalekém židovském hřbitově. Po podrobném výkladu jsme se potleskem rozloučili s panem průvodcem v Černé kapli kostela Nanebevzetí Panny Marie, kde nám byla pomocí černých zrcadel bez odrazu vysvětlována pomíjivost lidského života.

V čase oběda se stala jedna z holešovských restaurací zcela religionistickou. Bylo ale třeba se posilnit, jelikož výpravu čekal výstup na Hostýn. Před honosnou bazilikou Nanebevzetí Panny Marie místní průvodce prohlásil, že bohužel není historik, a svou řeč stočil k tématu finančních dotací baziliky. Při pohledu na stavbu návštěvníka upoutá vyobrazení Panny Marie, která sesílá blesky na invazní Tatary. Po zjištění, že jakékoliv dotazy na zmateného průvodce ze strany studentů jsou pouze marnou snahou, jsme do baziliky vstoupili a z výšin nás uvítal ženský hlas: „Jste v chrámě Božím, tak se tak chovejte.“ Po následně

prohlídce Sarkanderovy kaple jsme se vydali na Jurkovičovu křížovou cestu, kde jsme poslouchali pečlivě vypracované referáty skupinky studentů. Po večerním ubytování únava nezabránila účastníkům exkurze v zábavě a v doprovodu kytary zazněla česká i slovenská hymna.

Po probuzení do nového slunečného dne nás autobus dopravil do Velké Lhoty, kde byla v plánu návštěva toleranční modlitebny. Od průvodce, člena Českobratrské církve evangelické, se nám v dřevěné, jemně zdobené modlitebně dostalo bohatého a poutavého výkladu o historii, linii kazatelů a zvycích. Zmínil i pačivý spor tamních katolíků a evangelíků o pozici rakev při pohřebním obřadu, protože evangelíci si nepřejí mít rakev uvnitř kostela. Když jsme pak spatřili pár kroků za toleranční modlitebnu krásný hřbitov, několik z nás si povzdechlo, že právě tady by mělo být místo jejich posledního odpočinku.

S pocitem příjemného začátku ve Velké Lhotě naše cesta směřovala do Muzea Moravských bratří v Suchdolu nad Odrou. Usazení v trávě jsme vyslechli výklad a poté ve skromném muzeu prohlédli exponáty. Kromě prohlídky suvenýrů moravských bratří z putování po celém světě bylo možno přečíst si i popis duchovního probuzení misionářského biskupa Davida Nitschmanna.

Odpoledne byla na programu exkurze do pravoslavného kostela sv. Gorazda v Olomouci. Kněz v bohatě ikonicky zdobeném kostele nás poctil svým zpěvem a po odborném rozhovoru s doktorem Alešem Chalupou nazval religionisty patology náboženství. Religionistika je totiž ještě mladý obor dotýkající se citlivých náboženských témat, a nesetkává se proto všude s tolerancí a respektem.

Poslední zastávkou dne byl olomoucký Svatý kopeček s bazilikou Navštívení Panny Marie. Interiér baziliky oplýval klasickým křesťanským bohatým zdobením a část stropu byla zakryta lešením kvůli rekonstrukci. Na travnatém dvoře jsme se setkali s kamenným Norbertem z Xantenu, který založil řád premonstrátů. Okolí této sochy se nám zamlouvalo pro trochu odpočinku v trávě. Při odchodu jsme se na krátkou chvíli ocitli v bazilice zamčení vinou pomalého průvodce s klíčem, ale šlo pouze o veselou zkušenost. Večerním útočiskem nám byla chata Pod Věží, kde se po večeri u některých stolů vedly rozhovory na téma večerní zábavy, jinde se zase diskutovalo o religionistické problematice.

Třetí den už na některých účastnících exkurze byla znát únava, ale blízko majestátní katedrály sv. Václava v Olomouci nás okamžitě povzbudil krásný zvuk kostelních varhan, které tvořily hutnou zvukovou kulisu během celé prohlídky. Katedrála byla původně postavena v románském stylu, ale následně byla přestavěna ve stylu gotickém. Uvnitř se však ještě nachází kaple sv. Stanislava, která je renesanční. Během prohlídky nás průvodce zavedl i do sakristie, kde byl pozorovatelný kontrast moderny a tradice mezi umístěnou elektronikou, olejíčky a mešním vínem.

Další na řadě byl Biskupský palác v Olomouci, který ve své výzdobě zahrnoval i falešné dveře pro dojem symetričnosti prostoru. Navzdory názvu ale tato památka moc tematicky do exkurze nezapadala, protože obsahovala jen zlomek religiózních exponátů.

Vytržením z židovských a křesťanských památek byla meditace v Buddhickém centru Diamantové cesty. Někteří se ale na meditační pohroužení necitili, a tak si prohlíželi *thanghy*, buddhistický nekonečný uzel nebo meditující spolužáky. Mladá buddhistka, která byla naší průvodkyní, sebevědomě prohlásila, že buddhismus

není náboženství, čímž spustila velice zajímavou diskuzi, kterou musel ukončit až doktor David Zbíral s tím, že jde o úhly pohledu na buddhistickou nauku.

Na závěr jsme byli provedeni po malebné židovské čtvrti v Boskovicích a po prohlídce tamní synagogy jsme měli možnost vidět i již nepoužívanou *mikve*. Když jsme se vrátili do Brna, odměnili jsme velkým potleskem naše dva vedoucí exkurze a po podařeném výletu jsme se ubírali ke svým domovům.

Program religionistické exkurze byl obsáhlý, s možností povšimnout si například projevů rozdílných křesťanských nauk v praxi. Užitečná pro religionistiku byla komparace stylů výkladu průvodců a kněží. Místa spjatá s judaismem byla rovněž informativně přínosná, ale celkově nejpestřejším bonusem bylo setkání s buddhismem diamantové cesty a meditací na *karmapu*. V příštím kurzu by mohlo být vítané obohacení exkurze o místa s islámskou tradicí (např. mešita v Brně). Příjemné tempo exkurze občas narušil vnější činitel v podobě špatného průvodce nebo pomalé obsluhy v restauraci, což ovšem bylo z naší strany neovlivnitelné. Za předpokladu finančních dotací by bylo velice zajímavé uskutečnit tuto exkurzi v mezinárodním měřítku, a seznámit se tak s religiozitou jiných zemí. Věřím, že časem se tento kurz stane jedním z nejoblíbenějších mezi studentstvem, protože setkat se s probíranými studijními tématy nejen v učebních materiálech, ale i v reálném životě, je užitečné a zábavné.

Fotodokumentaci je možné najít na: <<http://religionistickaexkurze.rajce.idnes.cz>>.

Obr. 1. Kostel sv. Gorazda v Olomouci. Fotografie: Tomáš Glomb.